

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ФАКУЛЬТЕТ соціально-психологічної освіти та управління

КАФЕДРА аналітичної економіки та менеджменту

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ) ЗАНЯТЬ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Освітній ступінь бакалавр
(назва ступеня вищої освіти)
Спеціальність 073 «Менеджмент»
(шифр і назва)
Освітня програма «Фінансово-економічна безпека
та ризик-менеджмент» від 25.06.2019 № 491
(назва, дата і № наказу про затвердження ОП)
Статус навчальної дисципліни: вибіркова
(обов'язкова або вибіркова)
Мова навчання: українська
Форма навчання денна
(денна/заочна)

у 2020/2021 навчальному році

Плани семінарських (практичних) занять
обговорені та схвалені на засіданні
кафедри аналітичної економіки та
менеджменту
протокол від 01.09.2020 року № 1

Керівник кафедри
д.е.н., професор
Сергій ІВАНОВ

Дніпро – 2020

Регіональна економіка // Плани семінарських (практичних) занять для денної форми навчання. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2020. 10 с.

РОЗРОБНИК:

Разумова Г. В., кандидат економічних наук, доцент

ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ, МЕТОД І ЗАВДАННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Семінарське заняття № 1 – 2 год.

План

- 1.1 Сутність та функції регіональної економіки.
- 1.2 Регіон як результат територіального поділу праці.
- 1.3 Завдання та функції регіональної економіки.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: регіон, регіональна економіка, територіальний поділ праці, суспільний поділ праці, професійний поділ праці, галузевий поділ праці, спеціалізація, природні умови і ресурси, район, галузь.

ТЕМА 2. ЗАКОНОМІРНОСТІ, ПРИНЦИПИ І ФАКТОРИ РОЗМІЩЕННЯ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ ТА ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНІВ

Семінарське заняття № 2 – 2 год.

План

- 2.1 Економічні закони і закономірності розміщення виробництва.
- 2.2 Основні закономірності, принципи та фактори розміщення продуктивних сил.
- 2.3 Диференціація та вирівнювання рівнів економічного і соціального розвитку регіонів.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: закон, закономірність, продуктивні сили, розміщення продуктивних сил, закономірності розміщення виробництва, внутрішня інтеграція, зовнішня інтеграція, закономірність соціальної спрямованості розвитку продуктивних сил, закономірність раціонального розміщення виробництва, закономірність планомірності розміщення продуктивних сил, закономірність пропорційного розміщення продуктивних сил, закономірність комплексного розвитку і розміщення продуктивних сил, закономірність територіального поділу праці, закономірність економічної цілісності регіону, глобалізація, регіоналізація, фактори розміщення продуктивних сил, науково-технічний прогрес.

ТЕМА 3. ЕКОНОМІЧНЕ РАЙОНУВАННЯ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ ГОСПОДАРСТВА

Семінарське заняття № 3 – 2 год.

План

- 3.1 Економічне районування.
- 3.2 Форми територіальної організації виробництва економічних районів.

3.3 Сучасне економічне районування України.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню:
 економічне районування, економічний район, територіальний поділ праці,
 макро-, мезо-, мікрорайони,
 адміністративно-територіальний устрій,
 національне господарство, структура,
 комплексність, виробничо-
 територіальні комплекси, галузевий
 центр, багатогалузевий центр,
 галузеві спеціалізовані райони,
 галузеві спеціалізовані зони,
 промисловий вузол, промислова
 агломерація, багатогалузевий
 промисловий район, агропромисловий
 район.

ТЕМА 4. РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ ТА УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ

Семінарське заняття № 4 – 2 год.

План

- 4.1 Сутність, мета і завдання регіональної економічної політики.
- 4.2 Механізм реалізації регіональної економічної політики.
- 4.3 Державні програми розвитку регіонів.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню:
 державна регіональна економічна політика, регіональна програма,
 децентралізація, бюджетне вирівнювання, спеціальні (вільні) економічні зони,
 міжрегіональне співробітництво, комунальний сектор регіональної економіки,
 державний сектор регіональної економіки.

ТЕМА 5. ГОСПОДАРСЬКИЙ КОМПЛЕКС УКРАЇНИ, ЙОГО СТРУКТУРА І ТРАНСФОРМАЦІЯ В РИНКОВИХ УМОВАХ

Семінарське заняття № 5 – 2 год.

План

- 5.1 Сутність та структура господарського комплексу України.
- 5.2 Галузева структура економіки та тенденції її розвитку.
- 5.3 Реструктуризація регіональної економіки в умовах ринку.
- 5.4 Природно-ресурсний потенціал і його структура.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: економіка, економічний простір, народногосподарський комплекс країни, економіка регіону, структура економіки, галузева структура економіки, реструктуризація, матеріальне виробництво, виробництво послуг, сталий розвиток.

ТЕМА 6. ЕКОНОМІКА РЕГІОНІВ УКРАЇНИ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Семінарське заняття № 6,7 – 4 год.

План

- 6.1 Природно-ресурсний потенціалу регіонів, їх сировинних, паливних, біологічних, земельних, водних, рекреаційних та інших ресурсів.
- 6.2 Економічні райони та регіони України.
- 6.3 Народонаселення та його роль у розвитку і територіальній організації народного господарства.
- 6.4 Трудові ресурси.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: природні ресурси, природно-ресурсний потенціал, ресурсозабезпечення, невичерпні природні ресурси, вичерпні природні ресурси, невідновлювальні природні ресурси, природні умови, трудовий потенціал, населення, природний приріст, міграція населення, сальдо міграції, постійне населення, процес старіння, відтворення, депопуляція населення, розселення населення, урбанізація, трудові ресурси, ефективна зайнятість, активна політика зайнятості, пасивна політика зайнятості.

ТЕМА 7. МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ЗВ'ЯЗКИ УКРАЇНИ ТА ЇЇ ІНТЕГРАЦІЯ В ЄВРОПЕЙСЬКІ ТА ІНШІ СВІТОВІ СТРУКТУРИ

Семінарське заняття № 8 – 2 год.

План

- 7.1 Міжгалузеві комплекси, їх сутність, структура та значення.
- 7.2 Міжнародний поділ праці, його суть і значення у формуванні зовнішньоекономічних відносин.
- 7.3 Основні тенденції зовнішньоекономічної діяльності регіонів України.

Основні поняття, терміни та категорії, що підлягають засвоєнню: глобалізація, інтеграція, міжнародна економічна інтеграція, міжнародні економічні відносини, міжнародна економіка, міжнародний поділ праці, зовнішня торгівля, експорт, імпорт, зона вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок, валютний союз, політичний союз.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Рекомендована література до Теми 1:

1. Регіональна економіка : підручник / за ред. Є.П. Качана. Тернопіль, 2016. 800 с.
2. Регіональна економіка : підручник / О. М. Бандурка та ін.; за заг. ред. О.М. Бандурки, О. В. Носової. Харків : Золота миля, 2016. 333 с.
3. Богословська А. В., Кваша О. С. Регіональна економіка : навч. посібник. Миколаїв: Видавець Ємельянова Т.В., 2018. 488 с.
4. Дадашев Б. А., Гордієнко В. П., Обливанцов В. В. Регіональна економіка : навч. посібник. Київ: ЦУЛ, 2019. 202 с.
5. Матвейчук Л.О. Регіональна економіка: навч.-метод. посібник. Кам'янець-Подільський: Сисин Я.І. : Абетка, 2015. 135 с.

Рекомендована література до Теми 2:

1. Аванесова Н. Е. Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка : підручник. Харків : ТОВ "Щедра садиба плюс", 2015. 223 с.
2. Регіональна економіка : навч. посібник / В.В. Гончаров та ін. Київ : КНУБА, 2016. 203 с.
3. Регіональна економіка : навч. посіб. Тараненко І. В. та ін. Київ : Кондор, 2015. 302 с.
4. Розміщення продуктивних сил : навч. посібник / Антонік В.І. та ін. Київ : ВД «Професіонал», 2016. 224 с.
5. Топчієв О.Г., Мальчикова Д.С., Яворська В.В.. Регіоналістика: географічні основи регіонального розвитку і регіональної політики : навч. посібник. Херсон : ОЛДІПЛЮС, 2015. 370 с.

Рекомендована література до Теми 3:

1. Богословська А. В., Кваша О. С. Регіональна економіка : навч. посібник. Миколаїв: Видавець Ємельянова Т.В., 2018. 488 с.
2. Дадашев Б. А., Гордієнко В. П., Обливанцов В. В. Регіональна економіка : навч. посібник. Київ: ЦУЛ, 2019. 202 с.
3. Джаман М.О. Теорія економіки регіонів : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 384 с.
4. Стале ендегенне зростання регіонів України в умовах децентралізації : монографія / ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України»; ред. І. З. Сторонянська. Львів, 2019. 501 с. URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20190009.pdf> (дата зверення: 20.08.2020 р.).
5. Топчієв О.Г., Мальчикова Д.С., Яворська В.В.. Регіоналістика: географічні основи регіонального розвитку і регіональної політики : навч. посібник. Херсон : ОЛДІПЛЮС, 2015. 370 с.

Рекомендована література до Теми 4:

1. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України : Закон України від 23.03.2000 р. № 1602-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1602-14#Text> (дата звернення: 21.08.2020 р.)
2. Про засади державної регіональної політики : Закон України від 5.02.2015 р. № 156-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text> (дата звернення: 20.08.2020 р.).
3. Про Концепцію державної регіональної економічної політики : Указ Президента України від 25.05.2001 р. №341/2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/341/2001#Text> (дата звернення: 20.08.2020 р.)
4. Про державні цільові програми : Закон України від 18.03.2004 р. № 1621-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1621-15#Text> (дата звернення: 20.08.2020 р.)
5. Інвестиційні пріоритети структурної політики в регіонах України : монографія / Орловська Ю.В. та ін. Дніпропетровськ : ПДАБА, 2013. 162 с.

Рекомендована література до Теми 5:

1. Про Генеральну схему планування території України : Закон України від 07.02.2002 р. № 3059-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3059-14#Text> (дата звернення: 21.08.2020 р.).
2. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки : Постанова Кабінета міністрів України від 05.08.2020 р. № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 21.08.2020 р.).
3. Про стимулювання розвитку регіонів : Закон України від 08.09.2005 р. № 2850-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2850-15#Text> (дата звернення: 19.08.2020 р.).
4. Про Концепцію державної регіональної економічної політики : Указ Президента України від 25.05.2001 р. №341/2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/341/2001#Text> (дата звернення: 20.08.2020 р.).
5. Конкурентні стратегії безпеки розвитку України у глобальному середовищі : монографія / ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України» ; заг. ред.: А. І. Мокій. Львів, 2019. 872 с. URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20190011.pdf> (дата звернення: 19.08.2020 р.).
6. Стале ендегенне зростання регіонів України в умовах децентралізації : монографія / ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України»; ред. І. З. Сторонянська. Львів, 2019. 501 с. URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20190009.pdf> (дата звернення: 20.08.2020 р.).

Рекомендована література до Теми 6:

1. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки : Постанова Кабінета міністрів України від 05.08.2020 р. № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 21.08.2020 р.).

2. Про стимулювання розвитку регіонів : Закон України від 08.09.2005 р. № 2850-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2850-15#Text> (дата звернення: 19.08.2020 р.).

3. Про Концепцію державної регіональної економічної політики : Указ Президента України від 25.05.2001 р. №341/2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/341/2001#Text> (дата звернення: 20.08.2020 р.).

4. Конкурентні стратегії безпеки розвитку України у глобальному середовищі : монографія / ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України» ; заг. ред.: А. І. Мокій. Львів, 2019. 872 с. URL: <http://ird.gov.ua/irdp/p20190011.pdf> (дата звернення: 19.08.2020 р.).

5. Соціальні та трудові чинники сталого економічного зростання: можливості й механізми активізації : монографія / Новікова О.Ф. та ін. НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Київ, 2020. 464 с.

6. Богословська А. В., Кваша О. С. Регіональна економіка : навч. посібник. Миколаїв: Видавець Ємельянова Т.В., 2018. 488 с.

Рекомендована література до Теми 7:

1. Богословська А. В., Кваша О. С. Регіональна економіка : навч. посібник. Миколаїв: Видавець Ємельянова Т.В., 2018. 488 с.

2. Дадашев Б. А., Гордієнко В. П., Обливанцов В. В. Регіональна економіка : навч. посібник. Київ: ЦУЛ, 2019. 202 с.

3. Козак Ю. Г. Міжнародна економіка: в питаннях та відповідях : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 228 с.

4. Козак Ю., Логвинова Н., Наумчик А. Світова економіка : навч. посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 328 с.

5. Орловська Ю.В., Квактун О.О., Чала В.С. Світові ринки креативних послуг в умовах сучасної економічної глобалізації: ІТ, телекомунікації, дизайн та інжиніринг : монографія. Дніпро, ПДАБА, 2017. 228 с.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ (ЗАЛІК)

1. Предмет, мета та функції регіональної економіки.
2. Методи управління регіональною економікою.
3. Принципи і фактори розміщення продуктивних сил і формування економіки регіонів.
4. Загальносистемні закономірності розміщення продуктивних сил.
5. Економічне районування і територіальна організація господарства.
6. Поняття економічного районування, основні принципи і фактори економічного районування в Україні.
7. Типи економічних районів. Напрямки вдосконалення управління національної економіки.
8. Визначення територіальної структури господарства і її основні елементи.
9. Механізм реалізації державної регіональної політики.
10. Шість різновидів територіального поділу праці.
11. Методика вивчення галузевої структури господарства регіону.
12. Показники оцінки галузевої структури національного господарства.
13. Принципи і показники розміщення промислових комплексів за критерієм «робочої орієнтації».
14. Принципи і показники розміщення промислових комплексів за критерієм «агломераційної орієнтації».
15. Показники оцінки трудових ресурсів.
16. Соціально-економічні показники ефективного розвитку і розміщення продуктивних сил у регіоні.
17. Сучасні засади регіональної політики.
18. Мета і завдання регулювання економічної політики.
19. Інструменти регіональної політики.
20. Проблеми регіональної політики та напрямки їх розв'язання.
21. Економічні цілі регіональної політики.
22. Цілі у соціальній сфері регіональної політики.
23. Цілі у екологічній сфері регіональної політики.
24. Напрямки реалізації концепції сталого розвитку регіонів.
25. Концепція «Інноваційного розвитку України».
26. Умови переходу країн від концепції «Сталого розвитку» до концепції «Інноваційного розвитку».
27. Показники діагностики демографічної структури і ринку праці.
28. Екологічні проблеми регіонів України.
29. Демографічні проблеми регіонів України.
30. Місце територіально-виробничих комплексів у системі економічного районування держави.
31. Елементи формування та функціонування територіальних галузевих, міжгалузевих і інтегральних комплексів України.
32. Принципи системно-діагностичного аналізу регіонального розвитку.
33. Стан і особливості розміщення основних галузей машинобудування в

Україні.

34. Природа та сутність системного аналізу в регіональних дослідженнях.
35. Проблема дослідження регіонального розвитку і розміщення продуктивних сил у працях зарубіжних вчених.
36. Значення та галузева структура легкої промисловості України.
37. Регіональні інтереси в розміщенні продуктивних сил.
38. Специфіка функціонування та основні компоненти вітчизняного агропромислового комплексу.
39. Регіональні ринки та нові форми регіонального розвитку.
40. Роль машинобудівного комплексу в розвитку економіки України.
41. Система показників, що застосовується в процесі економічного аналізу регіонів.
42. Принципи концепції сталого розвитку.
43. Основні регіональні прогностичні розробки соціального і економічного розвитку: сутність, цілі, задачі, етапи.
44. Напрямки комплексних регіональних програм соціального і економічного розвитку.
45. Сучасний стан і проблеми територій з переважно агропромислового виробництва та сільської забудови (зони сільського господарства).
46. Сучасний стан і проблеми територій з радіаційним і екологічним забрудненням.
47. Визначення наступних понять: «вільні економічні зони», «спеціальні економічні зони», «території пріоритетного розвитку», «зони вільної торгівлі». У чому полягає відмінність між ними.
48. Сутність, цілі та задачі спеціальних економічних зон.
49. Сутність, цілі та задачі зон пріоритетного розвитку.
50. Умови формування і функціонування вільних економічних зон і спеціальних економічних зон в Україні.
51. Напрямки регіонального розвитку транскордонного співробітництва в Україні.
52. Цілі, задачі та напрямки регіонального співробітництва України з ЄС.
53. Поділ праці і економічна регіоналізація.
54. Оцінка конкурентної стійкості регіонів.
55. Поняття «спільний економічний простір»: умови і специфічні прийоми його використання.
56. Стан і характер економічних зв'язків України з іншими країнами світу.
57. Проблеми та перспективи розвитку і структурної трансформації галузей вітчизняної економіки.
58. Сутність і значення міжнародних зовнішньоекономічних зв'язків.
59. Сучасний стан зовнішньоекономічних зв'язків України за галузями.
60. Перспективи розвитку економіки регіонів України.